

множинна система, в якій діють дещо інші закономірності прояву добору. Саме їх механізм забезпечує збереження структури окремих локусів і створює генетичну різноманітність стада або породи за вимогами селекції, лінійною приналежністю, віком, статтю і т. п., що не раз висвітлювалося в наших публікаціях.

Класична генетика побудована на прикладах парних ознак та найпростіших варіантів схрещування, де фігурують окремі, так би мовити, «голі» гени. Не треба доводити, що природний та штучний добір відбувається через особину, геном якої включає певний комплекс генних варіантів безлічі локусів. Реалізується це різним рівнем прояву ознак (різна селекційна цінність генотипу) чи, навпаки, завдяки каналізації процесів — вирівненістю ознак, як це спостерігається у диких тварин. При цьому не треба виключати можливості участі в гармонізації функцій організму механізму так званої неядерної спадковості. Він мало вивчений, та це не заважає припустити, що саме через нього відбуваються сприйняття системою ДНК — РНК змін внутрішнього і зовнішнього середовища та активізація синтезу того виду білка, що відповідає фазі онтогенезу, фізіологічному стану організму, умовам середовища та вимогам селекції. Схоже, що саме цей тандем талановито використав селекціонер-митець, не зовсім уявляючи його природу.

Національний аграрний університет

УДК 636.082.2
Е.І. СЕМЕНОВА

ЩОДО «КОНСОЛІДАЦІЇ» В ПОРОДОУТВОРЕННІ

У «Зоотехнічному словнику» (Київ, 1977) тлумачення слова «консолідація» стосовно селекційної справи відсутнє, хоча саме слово вживається тут для визначення понять «Лінія тварин», «Розведення по лініях» тощо. Тобто його використовують як аксіоматичне поняття, просте і зрозуміле саме собою, без доведення. Та чи є воно таким простим і однозначним насправді?

Перегляд публікацій і наукових звітів, довідникової літератури показує, що в селекції поняття «консолідація» досить складне і суперечливе. Консолідація спрямована проти різноманітно-

© Е.І. Семенова, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31 — 32

сті, що є базою селекції. Вона може звести нанівець лінію в породі. Найбільш консолідованими є примітивні породи. Але в них визначено високий рівень генетичної різноманітності. Робота ж з культурними породами має за мету генетичну однорідність, яка повинна забезпечувати наступність між поколіннями найкращих селекційних здобутків. За таких обставин «консолідація» не визначає ні кінцевої мети селекції, ні механізму її досягнення. То чи може це слово сприйматися як термін?

Загальновідомо, що слово є засобом спілкування і порозуміння. Від точності й виразності слова залежить його рушійна сила, завдяки чому досягається цілеспрямованість праці людини чи суспільства. Особливо важливим є понятійне наповнення слова в науці. Тут слова набувають свосвідного статусу «термінів», тобто слів, точне значення яких пов'язане з певним історичним часом та притаманним йому світоглядом, як, наприклад, слово «зоотехнія». Воно з'явилося на початку цього століття і увібрало в себе головний акцент тогочасного мислення, який ставив понад усе розвиток техносфери суспільства. Новітнім технологіям відводилася тоді, як і тепер, провідна роль. У своєму розвитку зоотехнія відобразила шлях вдосконалення технологій годівлі та штучного осіменіння, генної інженерії та ДНК- і нанотехнологій. На жаль, справою інженерів з часом стало не тільки поліпшення продуктивних якостей тварин. До речі, слово «інженер» у первісному значенні (XIV ст., Італія, Іспанія) стосувалося людини, що вміє будувати і приводити в дію військові машини.

Внаслідок «інженеризації» мислення менше, ніж за сто років сучасна цивілізація потрапила у стан суспільних та екологічних катастроф. У важкому стані опинилося й сучасне тваринництво. Значною мірою цьому сприяло запозичення природничими науками інженерної термінології. Запозиченням маскувалися складнощі й створювалося враження, що відносно природи можливий такий же ступінь реалізації задумів, що має місце в інженерній справі. До такого запозичення відноситься і слово «консолідація», що у перекладі з латинської означає зміцнення, укріплення, згуртування чогось цілого, всього. Інженерний термін «консоль» — це виступаюча назовні опора звисаючої частини будови. Опора має тільки один жорстко закріплений кінець, саме той, що схований у будові, зовнішній — вільний. Це дає змогу будові зберігати свою цілісність при значних змінах параметрів опори під дією різних чинників (температури, навантаженні).

- Асоціативно із цим визначення «консолідації» в зоотехнії могло б сприйматися як процес, що приводить до константності породи за господарськими ознаками (фенотиповими) при збереженні незмінними базових ознак генофонду, що повинно перебувати під постійним об'єктивним контролем селекціонера-генетика.

Національний аграрний університет

УДК 636. 934.57:577. 17. 636. 035

Я.Т. СЕНЬКУСЬ, І.М. ПЕТРУХ, Н.П. ШЕВЧУК

ВПЛИВ ГОРМОНОПОДІБНОГО ПРЕПАРАТУ МЕЛАКРИЛУ НА ТЕРМІН ДОЗРІВАННЯ ТА ЯКІСТЬ ХУТРА У НОРОК

Для прискорення термінів дозрівання волосяного покриву та досягнення зрілості зимового хутра у звірівництві, зокрема у норківництві, використовують різні біологічно активні речовини. Одним із таких препаратів є мелакрил, який містить мелатонін-гормон шишкоподібної залози і синтетичний наповнювач, що забезпечує пролонгуючу дію гормону. Введення цього препарату в капсулах забезпечує при розчиненні його в організмі підтримку концентрації діючої речовини на певному рівні протягом 90 днів.

Виходячи з цього, ми провели вивчення впливу препарату мелакрилу на скорочення термінів дозрівання волосяного покриву і досягнення зрілості зимового хутра у норок в умовах Західного регіону України.

Досліди проводилися в дослідному господарстві «Бортатівське» Львівського філіалу Інституту розведення і генетики тварин.

З цією метою на початку червня 1997 р. самкам, які не мали приплоду, а також самцям і самкам, які не використовувалися на плем'я, ввели вищезгаданий гормональний препарат, який імплантували в капсулах підшкірно зверху хребта між передніми лопатками спеціальним шприцом. При цьому самкам вводили дозу 5 мг, а самцям — 10 мг на голову.

За візуальною оцінкою волосяного покриву за такими крите-

© Я.Т. Сенькусь, І.М. Петрух,
Н.П. Шевчук, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип.31 – 32